

**ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

**ДОНЕЦЬКИЙ
АРХЕОЛОГІЧНИЙ
ЗБІРНИК**

2019 № 22

**НАУКОВИЙ ЩОРІЧНИК
ЗАСНОВАНИЙ 1992 р.**

Вінниця – 2019

ББК Т4 (45)
УДК 902 (4-11)
Д 673

Донецький археологічний збірник. – № 22. – Вінниця: Вид-во Донецьк. ун-ту, 2019. – 200 с.

Збірка містить статті з проблем археології Євразії від доби бронзи до античності, матеріали дискусій та персоналії.

Головний редактор:

ЛИТВИНЕНКО Р.О. – д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

Редакційна колегія:

БАТОРА Й.	– д-р, проф. (Коменського університету, Братислава)
БРОВЕНДЕР Ю.М.	– д.і.н., доц. (Східноукраїнський національний університет)
БУТ О.М.	– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)
ВЛАДАРЧАК П.	– д.н.г. (Інститут археології та етнології ПАН, Краків)
ДЯЧЕНКО О.В.	– к.і.н., с.н.с. (Інститут археології НАН України)
ЗАЛІЗНЯК Л.Л.	– д.і.н., проф. (Інститут археології НАН України)
ІВАНИЦЬКА О.П.	– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)
ІВАНОВА С.В.	– д.і.н. (Інститут археології НАН України)
КАДРОВ С.	– д.н.г., проф. (Інститут археології Жешувського університету)
КАЙЗЕР Е.	– д-р, проф. (Інститут доісторичної археології Вільного університету, Берлін)
КОСЬКО О.	– д.н.г., проф. (Інститут праісторії Познанського університету)
МОРГУН В.А.	– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)
ОТРОЩЕНКО В.В.	– д.і.н., проф. (Інститут археології НАН України)
РАССАМАКІН Ю.Я.	– к.і.н., с.н.с. (Інститут археології НАН України)
СКОРИЙ С.А.	– д.і.н., проф. (Інститут археології НАН України)
ТЕМІРОВА Н.Р.	– д.і.н., проф. (Донецький національний університет)

Рецензенти:

БАНДРІВСЬКИЙ М.С.	– д.і.н. (Інститут українознавства ім. Крип'якевича НАН України)
ГРЕЧКО Д.С.	– к.і.н., с.н.с. (Інститут археології НАН України)

Свідectво про держреєстрацію ЗМІ: КВ № 23190-13030ПР від 19.02.2018 р.

Друкується згідно рішення Вченої Ради Донецького національного університету (протокол № 11 від 28.4.2020 р.)

© Донецький національний університет, 2019
© Оригінал-макет: Литвиненко Р.О., 2019

VASYL' STUS
DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

DONETSK
ARCHAEOLOGICAL
COLLECT

2019 № 22

SCIENCE ANNUAL COLLECT
LAUNCHED IN 1992

Vinnytsia – 2019

Donetsk archaeological collection. – № 22. – Vinnytsia: Donetsk University Press, 2019. – 200 p.

The collection contains articles on the problems of Eurasian archeology from the time of the Bronze Age to Antiquity, discussion materials and personalities.

Editor-in-chief:

LYTVYNNENKO R.A. – Dr., Prof. (Donetsk National University)

Editorial board:

BATORA J.	– Dr., Prof. (Comenius University, Bratislava)
BROVENDER YU.	– Dr., Ass. Prof. (Volodymyr Dahl East Ukrainian National University)
BUT A.N.	– Dr., Prof. (Donetsk National University)
WLODARCZAK P.	– Dr. (Institute of Archaeology and Ethnology of the PAS)
DIACHENKO A.	– Ph. d, S.R. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
ZALIZNIAK L.L.	– Dr., Prof. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
IVANYTS'KA O.P.	– Dr., Prof. (Donetsk National University)
IVANOVA S.V.	– Dr. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
KADROV S.	– Dr., Prof. (Institute of Archaeology of Rzeszow University)
KAISER E.	– Dr., Prof. (Free University Berlin, Institute of Prehistory Archaeology)
KOŠKO A.	– Dr., Prof. (Ad. Mickiewicz University, Institute of Prehistory)
MORGUN V.A.	– Dr., Prof. (Donetsk National University)
OTROSCHENKO V.V.	– Dr., Prof. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
RASSAMAKIN YU.	– Ph. d, S.R. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
SKORY S.A.	– Dr., Prof. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)
TEMIROVA N.R.	– Dr., Prof. (Donetsk National University)

Reviewers:

BANDRIVSKYI M.S.	– Dr. (Institute of Ukrainian Studies of Ukraine's NAS)
GRECHKO D.S.	– Ph. d, S.R. (Institute of Archaeology of Ukraine's NAS)

Registration state certificate of mass media: KB № 23190-13030ПП від 19.02.2018 p.

Recommended for publishing by the Academic council of Donetsk National University (Protocol № 11, 28.4.2020)

ЗМІСТ

Статті

Литвиненко Р.О. Одеський курган в системі культурного кола Бабіне	7
Мимоход Р.О. Кістки тварин у волго-донських бабинських похованнях як культурно-хронологічні індикатори та маркери господарської моделі	21
Григор'єв С.А. Бабинские, лолинские, абашевские и синташтинские комплексы в рамках хронологии П. Райнеке	46
Цимиданов В.В. Обряд кремации в срубной культуре	67
Забавін В.О. Керамічний комплекс поховань зрубної культури Північного Приазов'я ...	90
Бабенко Л.І. Дві пекторалі – шедевр та його репліка	102

Дискусії

Клейн Л.С. Разлад с эпигоном «исторического марксизма» (Ответ академику П. П. Толочко)	143
Черних Л.А. До питання про ґрунтові могильники доби ранньої та середньої бронзи в Нижньому Подніпров'ї	149

Персоналії

Гершкович Я.П. До 95-річчя Софії Станіславівни Березанської	184
Полідович Ю.Б. Слово про Віталія Циміданова	186
Отрощенко В.В. Згадуючи Лева Самойловича Клейна	195
Список скорочень	198
Відомості про авторів	199

CONTENTS

Articles

Lytvynenko R.O. Odessa Kurgan in the system of Babyne Cultural Circle	7
Mimokhod R.A. Animal bones at the Volga-Don Babyne burials as cultural-chronological indicators and markers of the economic model	21
Grigoriev S.A. Babino, Lola, Abashevo and Sintashta complexes within the chronology of P. Reinecke	46
Tsimidanov V.V. Cremation rite in the Srubnaya Culture	67
Zabavin V. Funerary ceramic complex of Zrubna Culture of Northern Azov	90
Babenko L.I. Two pectorals – a masterpiece and its replica	102

Discussions

Klein L.S. Disagreement with the epigone of “historical Marxism” (Answer to Academician P.P. Tolochko)	143
Chernykh L.A. To the question of ground tombs of the Early and Middle Bronze Age in the Lower Dnieper	149

Personalities

Gershkovych Ya.P. To the 95th anniversary of Sofia Stanislavovna Berezanska	184
Polidovych Iu.B. A word about Vitaly Tsimidanov	186
Otroshchenko V.V. Remembering Leo Samoilovich Klein	195
List of abbreviations	198
Data about authors	199